

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH



Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predaj 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Netrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi. ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0,50

Štev. 107 • Maribor, torek, dne 19. septembra 1939 • Leto XIV

Politična svoboda in svoboden tisk

Delavski razred je od početka svojega gibanja zagovarjal politično svobodo tiska, ker je smatral, da je v razvoju človeštva neglede na ideologije potrebno, da se njegove duhovne sile kristalizirajo in koncentrirajo po pravicah, ki naj bodo merodajne za izpolnjevanje čim pravičnejše človeške družbe. Razčiščevati se pa morejo pojmi glede razvoja in interesov le, če imamo politično svobodo in seveda tudi svobodo tiska. V besedi in tisku prihajajo do izraza mnenja in nazori, okoli katerih se družijo ljudje, ki znajo trezno presojeti socialni napredek in spoštovati svoje interese.

Obetajo nam svobodo. Nedvomno jo tudi dobimo. Napete mednarodne razmere ne morejo biti ovira svobodi, ker zna zastopati v mednarodni politiki svoje interese tudi le duhovno razvit človek ali narod. To načelo naj velja pri sklepanju o svoboščinah, ki jih pogrešamo že nad deset let.

O tem ni potrebno globoko in temeljito razmišljati, ker nam zgodovina dokazuje, da nastaja v vseh tistih deželah, kjer se zatira svoboda, svoboda tiska, neka duhovna anarhija, o kateri danes še ne vemo, kaj nam prinese. In se Delavski razred v Jugoslaviji zaradi tega odločno vztraja na tem stališču, ki ni njegova kaprica, ampak utemeljena zahteva v psiholoških in socialnih ozirih, ki jo mora odobravati vsak duhovno dobi dorasli zemljan, zlasti pa delavski razred.

Socialisti v Sloveniji imamo svojo politično glasilo »Delavsko Politiko« in se še nekaj del. glasil. Tudi hrvaški in srbski socialisti imajo svoja glasila. — Ti listi so naša duhovna vez, dokler nimamo svoje stranke, bodo pa tudi pozneje. Kljub vsem težkočam in oviram so ostala naša glasila na tekočem, ker povezujejo med seboj tisoče in tisoče sodruživ in sodružic v krogu, ki je ostal zvest socialistični politiki.

Hrvaški sporazum in druge prilike so diktirale potrebo, da se državljani pritegnejo tesneje k sodelovanju v javnem življenju. In to, mislimo, je velik napredek, je velik korak k normalizaciji razmer, v katerih bo delavski razred svobodno vršil svoje socialnopolitične naloge in se uveljavljal kot političen faktor.

aktivnejši faktor. Naša »Delavska Politika« je duhovno orožje, ki veže naše vrste. »Delavska Politika« je razredna bojovnica, je kulturna glasnica, ki bi morala biti v vsaki hiši, v vsaki rodbini. Zlasti pomembna je »Delavska Politika« za strokovno organiziranje delavce in delavke, ki morajo vedeti, da socialno politiko delajo politiki, socialne razmere ustvarjajo politiki. Če delavstvo ni na tekočem, tedaj se vse to vrši za njega hrbtom in ne more biti dobro.

Delavec, delavka mora biti politik, mora spoznavati razvoj politike, da ve, kako in kdaj mora poseči v boj za svoje pravice. »Delavska Politika« ni in ne bo nikdar zastopala druge interese, kakor delavske. Zato mora biti vsak delavec vsaka delavka naročnik »Delavske Politike«.

Doba zahteva, da podpiramo svoj delavski tisk z naročili, z agitacijo zanj in z dopisovanjem.

Če bomo to storili, bomo najbolje podprli svojo skupnost in s skupnostjo svoje zahteve. Nič več ne sme biti go-dnjanja, nič več lenobe, nič več flegme! Delo v tem pravcu nas bo okrepilo in nam dalo močno zaledje, ki ga potrebuje delavski razred kot politično in tudi kot strokovno gibanje.

Vojska Sovjetske Rusije vdrla na Poljsko

da zasede pokrajine vzhodno od rek Buga in Dnjestra

Dočim je vlada Sovjetske Rusije v početku vojne zagotovila Poljski, da bo ostala popolnoma nevtralna in je, kakor se je zagotavljalo, celo odpoklicala čete s sovjetsko-poljske meje, so zadnji teden neprestano prihajale vesti o mobilizaciji v Rusiji, pošiljanju čet na zapadne meje Sovjetske Rusije in obsežnih vojaških pripravah.

Vesti so vzbudile veliko pozornost v svetu.

Nekoliko vpogleda v ruske namere je dalo pisanje nemškega tiska, zlasti Göringove »Essener Zeitung«, ki je namigavala, da je med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo dogovorjena delitev Poljske, na ta način, da Sovjetska Rusija zasede pokrajine, naseljene z Belorusi in Ukrajinci, ostalo pa Nemci.

V nedeljo, dne 17. septembra zjutraj ob 3. uri je povabil pomočnik sovjetskega komisarja za zunanje zadeve, Potjemkin, poljskega poslanika v Moskvi, Grzybovskega, v Kreml in mu hotel vročiti noto sovjetske vlade, v kateri pravi, da je sovjetska vlada zagotovila Poljski svojo nevtralnost v nemško-poljski vojni, da pa se sedaj poljska država nahaja v razpadu, da nihče ne ve, kje se nahaja poljska vlada in da je zato smatrati poljsko ozemlje kot ozemlje brez gospodarja. Spričo tega in da zaščiti svoje interese, kakor tudi interese Rusom krvno sorodnih Belorusov in Ukrajincev na Poljskem, se je sovjetska vlada odločila, da zasede ta področja po svojih četah.

Poslanik je odklonil sprejem note. Sovjetska vojska pa je dobila nalog, da takoj vdere na Poljsko in se je to ob 4. uri zjutraj tudi zgodilo.

Boji med Poljaki in Rusi

Poljska armada na sovjetski meji, ki

nikakor ne more biti tako številna, se je napredujočim sovjetskim četam postavila v bran. Prišlo je do hudih bojev pri Molodečnu nasproti Minska. Ti boji seveda ne bodo dolgotrajni, ker se poljska armada proti Nemcem na zapadu in proti sovjetski armadi, ki jo je napadla v hrbtu, ne da bi poljsko armadno vodstvo s tem računalo, ne more braniti.

Žrtve, ki bodo padle v tem spopadu, so zaman.

Poljska vlada v Romunijo

Zatrjuje se, da je poljska vlada na potu v Romunijo. Tja je prispel tudi poljski predsednik Moscicki. — Poljski zlati zaklad pa je bil prepeljan iz Poljske že pretekli teden na neki angleški ladji iz nekega romunskega pristanišča.

Nastop Sovjetske Rusije je zagotovil zmago nemških čet na Poljskem

Treba si je biti na jasnem, da je nastop Sovjetske Rusije proti Poljski zagotovil zmago nemške armade nad Poljaki.

Sovjetska Rusija zagotavlja svojo nevtralnost

Sovjetska vlada je vpad svoje armade na Poljsko sporočila vsem državam, ki so pri njej zastopane po svojih poslanikih. V noti jim je zagotovila svojo nevtralnost in povdarila, da je njena armada pričela zasedati poljsko ozemlje samo radi krvne sorodnosti tam naseljenega prebivalstva in pa da zaščiti njegovo življenje in premoženje.

Francija in Anglija nista bili presenečeni

V Franciji in Angliji izjavljajo v vla-

dinih krogih, da nad pstopanjem Sovjetske Rusije niso bili presenečeni.

poljska in Sovjeti po svetovni vojni

Svetovna vojna je prinesla ob svojem zaključku obnovitev Poljske kot samostojne države. Meje Poljske proti Sovjetski Rusiji je določil vrhovni svet antante v svoji deklaraciji od 8. decembra 1919 na podlagi tkzv. Curzonove linije (ime angleškega diplomata). Ta linija je potekala ob rekah Njemen in Bug. Sovjetska Rusija pa je bila takrat v silno težavnem položaju zbog vojne, ki so jo vodili beli generali. Tedaj je Pilsudski postavil napram Sovjetski Rusiji zahtevo, da se popravijo meje in vzpostavi Poljska, kakršna je postojala pred l. 1722., predno je prišlo do delitve Poljske.

Dne 25. aprila 1920 je začela poljska armada podirati proti Sovjetski Rusiji, v smeri proti Kijevu in ga je 2. maja tudi zasedla. Potem pa so Rusi prešli v protinapad in že v juliju pričeli ogrožati središče Poljske, Varšavo. Med tem je na prošnjo Pilsudskega prišel na Poljsko francoski maršal Weygand s svojim štabom, ki je reorganiziral poljsko obrambo ter je poljska armada v dneh 13.—16. avgusta izvojevala odločilno zmago nad Rusi. Rusko-poljski mir je bil sklenjen 18. marca 1921 v Rigi. Poljska je dobila del ruskega ozemlja, ki ga ruska armada sedaj zaseda, razen tega pa tudi 30 milijonov zlatih rubljev carskega zaklada in odškodnino za železniški material, ki ga je Rusija l. 1914. odpeljala iz Poljske.

Krvavi boji za Varšavo

Poljska armada je branila mesto z velikim junaštvom

Poročila, ki se prihajala zadnje dni preteklega tedna s Poljske, so soglašala v tem, da je poljska poznanjska armada prodrla nemški obroč pred Varšavo in da so se združili s to armado tudi oddelki poljske vojske, ki se je prebila skozi nemški obroč v koridorju.

Ti dve armadi sta imeli vsekakor nalogo, da odigrata še važno vlogo v nemško-poljski vojni, ker sta ogrožali nemške vojne sile na jugovzhodu pod Varšavo.

Nadalje se je poljskim četam posre-

čilo zadržati nemško ofenzivo proti Lvovu.

Nemška armada pred Varšavo je v več krvavih naskokih proti mestu poskušala prodreti poljske obrambne črte, pa brez uspeha.

Mesto so Poljaki utrdili, nemški bombniki pa so ga neprestano bombardirali in so samo v teku 16. septembra zmetali na Varšavo 2000 bomb.

Pod vtisom sovjetske akcije proti Poljski, je nemški generalni štab poslal branitelju Varšave parlamentarca, v kate-

rem ga je pozval, da preda mesto. — Stavil mu je rok 12 ur. Branitelj Varšave je sprejem parlamentarca odklonil. Nemški generalni štab je nato zagrozil s še težjim obstreljevanjem Varšave in so to sporočili prebivalstvu v mestu potom letakov. Zadnja poročila trde, da je poveljnik Varšave predlagal Nemcem premirje, dokler se ne odstrani iz mesta civilno prebivalstvo.

Ta predlog je nemško armadno poveljstvo odklonilo in po zadnjih poročilih pričelo z brezobzirnim napadom.

Krvavi boji na zapadu

Protinapadi Nemcev pri Saarbrückenu se niso posrečili

Na planoti, ki obvlada Saarsko kotlino, so se razplamtele krvave borbe. Nemško poveljstvo je vrglo na ta odsek fronte šest divizij, ki so jih prepeljali z zapada. Te divizije so posegle v boj iz smeri Zweibrückna.

Nemci so napredovali ob molčanju francoskih topov, ki so se oglasili šele potem, ko so nemške čete dospele na kratko razdaljo. Napad nemških čet je bil odbit.

Inozemski poročevalci trdijo, da se vodijo na zapadu najogorčenejše borbe na utrjenem terenu, v katerih pa fran-

cosko armadno poveljstvo štedi z živimi

ljudmi in operira največ s tehničnimi pripomočki.

O možnosti prodora Siegfriedove obrambne črte

V radiu Stuttgart je izjavil poročevalec v zvezi s poročilom o bojih na Siegfriedovi obrambni črti, da je to obrambno črto mogoče zavzeti samo za ceno velikih žrtev. Francoski tisk podčrtava to izjavo, da je torej Siegfriedovo linijo vendarle mogoče zavzeti, in da ni res, kar se je trdilo poprej nekoč, da je nezavzetna.



Ruski komisar za zunanje zadeve Molotov.

Sklepi socialističnih zaupnikov na konferenci „Delavske Politike“ v Celju

Za politično in socialno enakopravnost ter obnovo socialistične stranke

Dne 17. septembra so se zbrali v Celju nazadev povpraša tudi delavstvo za njegovo mnenje in želje, ker je to predpogoj, ako se hoče, kakor se zahtuje, v državi graditi na demokraciji podlagi.

Burno so bila pozdravljena njegova izvajanja o potrebi obnove socialistične stranke, ki naj zbere okrog sebe vse, ki imajo voljo in namen, da se ramo ob rami s socialističnim delavstvom bore za boljšo bodočnost vsega delovnega ljudstva v državi, za katero so dani vsi predpogoji.

Za s. Peteanom je govoril še s. dr. Celestin Jelenc. Zaenkrat je sporazum likvidiral samo narodno skupščino, ki je bila izvoljena dne 11. decembra 1938 in senat. Rodil je uredbo o banovini Hrvatski in sprožil niz drugih političnih vprašanj, zlasti v zvezi z donošenjem novih političnih zakonov. Naša akcija mora iti za tem, da se bo to, kar je obljubil sporazum, tudi izvedlo, kajti do danes še ni videti dejani. Zlasti niso popravljene krivice, ki so se zgodile delavstvu v njegovih socialnopolitičnih ustanovah, radi česar postaja nestrno in tudi nekoliko skeptično.

Za s. Peteanom je govoril še s. dr. Celestin Jelenc. Zaenkrat je sporazum likvidiral samo narodno skupščino, ki je bila izvoljena dne 11. decembra 1938 in senat. Rodil je uredbo o banovini Hrvatski in sprožil niz drugih političnih vprašanj, zlasti v zvezi z donošenjem novih političnih zakonov. Naša akcija mora iti za tem, da se bo to, kar je obljubil sporazum, tudi izvedlo, kajti do danes še ni videti dejani. Zlasti niso popravljene krivice, ki so se zgodile delavstvu v njegovih socialnopolitičnih ustanovah, radi česar postaja nestrno in tudi nekoliko skeptično.

Konferenca je potekla v znamenju popolne soglasnosti in enodušnosti. Sklepi objavljeni v posebni resoluciji manifestirajo enotnost socialističnega gledanja na vsa zgoraj omenjena vprašanja. Med vsemi sklepi najvažnejši pa je vsekakor sklep o organiziranju socialističnega gibanja in obnovi socialistične stranke, ki naj se izvrši v zvezi in sporazumu s socialisti na Hrvatskem ter v Srbiji, vpoštevajoč novo nastale razmere.

Otvoritev konference

Konferenca je bila sklicana v dvorani »Uniona«. Odposlanci poverjeniških odborov so prispeeli s prvimi jutranjimi vlaki. Sestali so se sodrugi, večinoma stari znanci, ki so ostali zvesti borci za socialistične ideje v najtežjih časih diktature, pa tudi mlajša generacija, ki je, vzgajana od našega starega zaupniškega kadra, našla pot v socialistično gibanje, v časih, ki so bili za pridobivanje naraščajočega socialističnemu gibanju najmanj prikladni.

Posvetovanje je otvoril s. Jelen Adolf s kratkim pozdravnim nagovorom.

V predsedništvo konference sta bila izvoljena dva socialistična župana ss.: Klenovšek Jakob iz Trbovelj in Malovrh Drago iz Hrastnika.

Za zapisnikarja konference sta bila določena ss. Eržen in Anica Nekovar.

S. dr. Živko Topalović je poslal konferenci pismene pozdrave, izražajoč upanje, da bo konferenca uspeła, kot doslej še vsako leto in pomenila nov korak naprej v socialističnem gibanju.

V imenu Strokovne komisije je pozdravil konferenco predsednik s. Mlinar Ivan, poudarjajoč važnost »Delavske Politike« tudi za razredno strokovno gibanje, v času, ko so se proti temu gibanju zarotile mnoge temne sile.

Kot domačin je pozdravil konferenco sodr. Svetek Andrej v imenu organiziranega zavednega celjskega delavstva, za njim pa s. Arh Jurij v imenu Zveze rudarjev Jugoslavije.

Poročila o notranjepolitičnem položaju

Kot prvo je sledilo politično poročilo s. Peteanja o notranje političnih vprašanjih in gledanju socialistično usmerjenega delavstva na nastale spremembe. Novo stanje delavci pozdravljajo, v kolikor bo prinesla vse tiste spremembe, za katere se bori tudi socialistično delavsko gibanje in ki so bile najavljene.

Delavstvo v Sloveniji hoče svobodo, ki so jo zajamčene v uredbi o banovini Hrvatski, tirja te svobode, ker ima do njih pravico in povdarja tudi zahtevo, da se pri urejevanju teh

ga imeli radi in občudovali njegovo naravoznanstvo — smatrali kot navadno ničlo. Ker je ljubil pustinja in jo cenil višje od življenja v vasi in pastirovanja, ga niso hoteli priznati, kot sebi enakega. Nekateri so ga imeli za lenuha, drugi zopet za nespretnega človeka; tretjim pa se je zdel po svojem bistvu in navadah kot Indijanec, dočim je bil za mnoge sploh neke vrste težka uganka. Toda v njihovi pozornosti, ki so mu jo izkazovali, je bilo pa še nekaj drugega, kar ga je navdajalo s tihim zadovoljstvom. Dva možička iz te skupine sta ga prosila, da bi jima priskrbel divjega purana ali nekaj divjačine, tretji pa je hotel iti z njim na lov. Lem Harden je pritekkel iz trgovine in zaklinjal Daleja, da bi mu naj privedel nazaj njegova konja, ki so mu ga bili ukradli. Lemov brat bi bil rad izsledil kakšno podivjano kobilico in si jo privedel domov. Jesse Lyons pa si je želel, da bi mu vjezdil žrebe, in sicer zlepa, ne s silo, kot so bili tega vajeni dečki v Pini. Vsi so oblegali Daleja s svojimi ozkosrčnimi potrebami in željami, in niso niti opazili, kako so mu morali vsi ti njihovi predloži oditi. V tem trenutku sta prišli mimo, čisto slučajno, dve ženi. Čiju obazke, ki sta jih napravili v trgovini, so govorile močno v prilog Daleju.

Za s. Peteanom je govoril še s. dr. Celestin Jelenc. Zaenkrat je sporazum likvidiral samo narodno skupščino, ki je bila izvoljena dne 11. decembra 1938 in senat. Rodil je uredbo o banovini Hrvatski in sprožil niz drugih političnih vprašanj, zlasti v zvezi z donošenjem novih političnih zakonov. Naša akcija mora iti za tem, da se bo to, kar je obljubil sporazum, tudi izvedlo, kajti do danes še ni videti dejani. Zlasti niso popravljene krivice, ki so se zgodile delavstvu v njegovih socialnopolitičnih ustanovah, radi česar postaja nestrno in tudi nekoliko skeptično.

Za s. Peteanom je govoril še s. dr. Celestin Jelenc. Zaenkrat je sporazum likvidiral samo narodno skupščino, ki je bila izvoljena dne 11. decembra 1938 in senat. Rodil je uredbo o banovini Hrvatski in sprožil niz drugih političnih vprašanj, zlasti v zvezi z donošenjem novih političnih zakonov. Naša akcija mora iti za tem, da se bo to, kar je obljubil sporazum, tudi izvedlo, kajti do danes še ni videti dejani. Zlasti niso popravljene krivice, ki so se zgodile delavstvu v njegovih socialnopolitičnih ustanovah, radi česar postaja nestrno in tudi nekoliko skeptično.

Za s. Peteanom je govoril še s. dr. Celestin Jelenc. Zaenkrat je sporazum likvidiral samo narodno skupščino, ki je bila izvoljena dne 11. decembra 1938 in senat. Rodil je uredbo o banovini Hrvatski in sprožil niz drugih političnih vprašanj, zlasti v zvezi z donošenjem novih političnih zakonov. Naša akcija mora iti za tem, da se bo to, kar je obljubil sporazum, tudi izvedlo, kajti do danes še ni videti dejani. Zlasti niso popravljene krivice, ki so se zgodile delavstvu v njegovih socialnopolitičnih ustanovah, radi česar postaja nestrno in tudi nekoliko skeptično.

O zunanjepolitičnih dogodkih

s posebnim ozirom na socialistično delavsko gibanje je govoril s. Eržen, ki je orisal razvoj dogodkov od sklenitve miru pred 20. leti do najnovejšega časa.

Ohranitev miru v Evropi, bi bila prihranila stotisočim in milijonom delavcev življenje in zdrave udje. Težka odgovornost pade zato na tisti, ki niso storili vsega, da se to strašno zlo

Delavstvo je za mir in odobrava politiko naše države, da v tej strašni preskušnji za človeštvo stori vse, da nas ne zajame vojna vohra.

O našem listu

O »Delavski Politiki« je podal zelo obširno poročilo s. Jelen. Svoja izvajanja je oprl na številke, ki so jih poverjeniki lahko pregledali in se prepričali, da stoji naš list v resnici na lastnih nogah, da se vzdržuje z res poštenim delom poverjenikov in naročnikov zavednih tisočev naročnikov, brez subvencij ter tajnih fondov.

Vzdrževanje našega socialističnega glasila v teh razmerah je dvojno težko. Nikogar ne prizadenejo težke prilike, ki vladajo sedaj, bolj kot delavstvo, iz katerega se rekrutira ogromna večina naših naročnikov. Kadri naših naročnikov so industrijski centri. Dobra pomoč listu pa so tudi zavedne žene, katere skušamo skromno zadovoljiti s priobčevanjem ženskega kotička v našem listu, ki ga urejuje požrtvovalna urednica brezplačno. — Nove razmere, ki jih je prinesla vojna v Evropi so postavile naš list pred nove probleme in nam nalagajo da s podvojenimi silami delamo zani, da ga vzdržimo tudi v teh časih in razširimo. Kajti on nam je edina prava orientacija v dobi vesesplosne in tudi strahovite duhovne zmede, ko mnogi, ki ne mislijo socialistično, ne vedo več niti s kom, niti proti komu bi šli, ker so parole od večeraj zamenjale prav obratne parole od danes.

Najglavnejše v teh časih bi bila svoboda tiska, ki jo imamo v Pomanjkanju svobode tiska najtežje prizadene naš list. V to svrhu je s. Jelen predložil posebno resolucijo, ki jo bomo objavili prihodnjic.

Komisija za resolucijo

Po govorih referentov je posebna komisija redigirala resolucijo. V komisiji so bili zastopani ss.: Arh Jurij (za revirje), Kristan Cvetko (za Gorenjsko), Petean Josip (referent), Svetek Andrej (Celje), Raušer Anton (za Meži-

sko dolino), Mlinar Ivan (za Ljubljano) in Grčar Viktor (Maribor).

Beseda naših poverjenikov

Skušnje s predavanj

Debato o poročilu je otvoril s. dr. Reisman, s kratkim referatom o skušnjah s predavanji, ki jih je uprava »Delavske Politike« prirejala širom Slovenije. Ta predavanja, ki so se v večini krajev razvila v prave družinske prireditve, so nas zblížala in povežala, kot bi si bolj želeli ne mogli.

Zlasti so uspela ta predavanja, v kolikor se nam je posrečilo pridobiti na njih tudi delavsko ženo in jo zainteresirati za naš list. Povdarjal je važnost skrbne priprave takih predavanj in sodelovanja vseh aktivnih funkcionarjev našega gibanja v dotičnem kraju, kjer se vrši predavanje, ako naj uspe.

Po referatu s. Jelena je sledila obširna debata. Govorili so: s. Kokolj (Maribor) o potrebi zbiranja tiskovnega sklada.

S. Kristan Cvetko (Jesenice) govori o prilikah v tem revirju in o nerazumljivem početju ljudi, od katerih bi bilo pričakovati, da bodo po likvidaciji »Kovinarja« segli po svojem listu, po »Delavski Politiki«, ker vedno povdarjajo potrebo edinstva delavskega razreda. Izgleda pa, da so jim meščanski listi prava duševna paša. Med preko 3000 delavci v jeseniški industriji bi moral biti jak kader naročnikov našega lista. Tu nas še čaka dela na pretek. Prav energično se bo treba pomeniti z zaostankarji, ki protestirajo, ako se jim list ustavi in ga zahtevajo, ko pa se jih potem tirja, se pa izmikajo. Od takih škodljivcev našega tiska je treba izterjati dolg potom sodišča. Omenjal je tudi akcijo dveh iz Španije došlih prostovoljcev, ki sedaj priobčujeta svoje spomine v listih, ki so nekoč pisali o teh prostovoljcih.

S. Jelen je omenil, da je prejel uredništvo protest iz Francije od v taborišču nahajajočih se slovenskih prostovoljcev, ki izjavljajo, da Mavo in Malenšek ne moreta dati nobenih izjav v imenu skupine ondotnih dobrovoljcev. Povdariti je treba, da imenovana nista šla v Španijo kot socialisti in da se ta zadeva tudi ne tiče socialističnega gibanja, čigar gledanje na španski problem je ostalo nespremenjeno.

S. Brenc (Rajhenburg) se je pritoževal nad poštenimi razmerami na deželi, ki tudi škodujejo našemu listu, ker ga pošta nereditno dostavlja.

S. Bentl (Hrastnik) je omenjal, da je delo v Hrastniku težko in da je zlasti hudo, ker je med steklarniškim delavstvom mnogo denuncijantstva. Zanimivo je, da je n. pr. tipičen primer v tem pogledu nek človek, ki z vso vneto lovi revolucionarne besede iz radia. Ti denuncijanti so tudi tožili najbolj nedolžne ljudi »avnateljstva« steklarne, češ, da so dopisniki »Delavske Politike« o hrastniških razmerah, samo, da bi jim škodovali.

S. Kocjančič (Dobrunje) je naglašal, da naj »Delavska Politika« dosledno zastopa stališče enotnosti delavskega gibanja. Dobrunje je mlada postojanka »Delavske Politike«, ki jo bo pa mogoče še zgraditi, toda potrebno je da bi predavatelji še prišli in to čimprej.

S. Brenc (Studenci) je povdarjal potrebo, da v teh časih podčrtavamo mirovno poslanstvo socialističnega delavskega gibanja.

S. Ipavec (Črna) poroča, da so reorganizirali poverjeniški odbor. Zaostankarje se izterjuje. Za zanimivost lista pa bodo skrbeli s pošiljanjem dopisov iz Črne tisti sodrugi, ki bodo s tem poverjeni.

S. Petean: »Delavska Politika« je vedno gojila idejo edinstva. Žal, da tako niso postopali tisti, ki imajo idejo edinstva na jeziku, pa so naš list pri vsaki priliki napadali, dočim se mi nismo mogli niti braniti, ker bi potem zopet kdo rekel, da hočemo koga denuncirati oblastim. Z našim delom smo ohranili organizacije in tisk, in bi vsega tega ne bilo, ako bi bili poslušali naše ne vedno odkrite »prijatelje«. — Glede španskih borcev je jasno, da ne more-

mo pustiti blatiti tistih, ki so iz idealizma izpostavili svoje življenje smrtni nevarnosti.

S. Murn pravi, da so trboveljski sodrugi s pisavo »Delavske Politike« zadovoljni.

Mnogo je nezavednežev, ki hlastajo za meščanskim tiskom. Tudi v Trbovljah je takih ljudi dovolj, ki ustvarjajo zmedo v delavskem gibanju. Toda skrbimo zato, da bo tako, kot je našim nasprotnikom njihov časopis, tudi naša »Delavska Politika« nam naš voditelj.

S. Arh (Zagorje): »Delavska Politika« je socialističen list. Njena naloga ni, da bi delala razdor v delavskih vrstah in ga tudi ne dela. Toda beseda enotnost se v delavskem gibanju silno zlorablja. Tisti, ki govorijo o enotnosti, obenem najhujše napadajo delavske funkcionarje. Ob priliki veličastne proslave 40 letnice rudarjev, ljudje, ki vedno pridigajo enotnost, niso imeli nujnejšega dela, kot da so izdali in razpečavali brošuro, v kateri so na najogabnejši način grdili svobodno rudarsko organizacijo in celo nazaj do l. 1889. Potem pa so po proslavi izdali še letak, v katerem so rekli, da je bila na proslavi dosežena enotnost delavstva preko socialističnih birokratov. To je dalo tudi povod njemu, da je napisal članek v »D. P.« proti take vrste enotnosti. »Delavska Politika« s svojo pisavo odgovarja svojem namenu.

S. Vehovec (Kranj) govori o proletarijatu v tem povojnem industrijskem centru, ki se rekrutira s kmetov in je še zelo mlad. Predavanja so imela dober uspeh, kot nas uči statistika. Trdno upa, da se bo dalo na ta način in v teku nadaljnjega leta za njo še mnogo napraviti.

S. Segula (Ptuj): Ptuj je mesto brez prave industrije, zato je tudi delo za »D. P.« težko. V listu bo treba z ozirom na sklepe o obnovi stranke pričeti z objavljanim načelnih članov v zelo poljudni obliki, da se bo delavstvo seznanilo s programom stranke in po možnosti poseglo tudi v razpravo. Med intelektualci pa naj se dobe tudi taki, ki bodo izpravljali o kmečkem vprašanju, ker imata kmet in delavec skupne interese.

S. Auer (Tezno): Kot lansko leto se zavežimo tudi letos, da bode praktičen uspeh konference ta, da vsak izmed navzočih pridobi listu v teku enega meseca vsaj 10 novih naročnikov. (Se sprejme.)

S. Kocjančič (Dobrunje) povdarja, da naj se njegova izvajanja o enotnosti razumejo tako, kakor jih razumejo dobrunjski sodrugi, ki se kosajo v delu in se tudi samo po uspehih praktičnega dela in požrtvovalnosti lahko govori ter sodi o delu za enotnost.

S. Eržen: Pojasni težkoče lista, ki izhaja trikrat tedensko, ako hoče v današnjih časih prinašati pregled dogodkov in obveščati čitatelje o tekočem. Pri tem je neizbežno, da ponavlja gotove stvari, ki jih nekateri že lahko čitajo tudi drugje. Našemu listu pa je pridržana kritična presoja. Mednarodnih dogodkov ni mogoče komentirati, kot bi človek rad, ker to ni odvisno samo od uredništva, kar je seveda velika škoda. Navedel je par primerov, ki so pokazali kakšne čudne stvari so mogoče v izrednih razmerah.

S. Jelen se je ob koncu zahvalil za predloge, ki so jih delegati iznesli in smernice, ki so bile sklenjene obvezno za list in jih bomo skušali izvesti, v kolikor bodo razmere dopuščale.

S. Klenovšek se je kot predsednik zahvalil delegatom za pozornost, s katero so sledili konferenci in jih pozval, da tudi v težkih prilikah, kot doslej postavijo svojega moža. Poleg že znanih sovražnikov delavskega razreda, je nevednost največji med njimi in tej velja boj, katerega bomo vodili uspešno z »Delavsko Politiko« v delavskih družinah. Družnost!

Po konferenci so imeli delegati skupno kosilo.

Konferenca je bila silno razgibana in je pokazala duha borbenosti in odločnosti zavednih socialističnih borcev.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Dale se je še enkrat poslovil od svoje stare znanke in odšel, zamišljen in resen. Beasleya prekaniti, bo težko, postaviti se mu po robu, pa tudi nevarno. Kakor je izgledalo, ni moglo biti nobenega dvoma več, da si hoče utreti pot do gospodujočega položaja v vasi Pina. Na cesti je Dale srečal še več znancev, ki so ga prisrčno pozdravljali, ga spraševali, kot hodi in kaj počne, tako, da so ga za nekaj časa zmotili v njegovem razglabljanju. Purana, ki mu je ostal, je nesel še k neki drugi stari znanki, in ko je tudi tu opravil, se je napotil v vaško trgovino. Trgovina je bila nameščena v neki veliki kladari, pokriti z rdečimi škodljami; na prednji strani kladare je bila velika terasa, zbita iz desk in ob cesti držaj za privezovanje konj. Tam je stalo več konj in poleg njih skupina oprezujočih, golorokih pohajačev.

»Vrag me vzemi, ako ni to Milt Dale!«, je vzkliknil eden izmed njih.

»Kako kaj gre, Milt Dale, stara sablja! Kako sem vesel, da te zopet enkrat vidim!«, je pozdravil drugi.

»Halo, Dale! Ti si pa res, kakor zdravilo za bolne oči«, se je vmešal tretji.

Kadar je Dale po dolgi odsotnosti srečal te svoje stare znance, je imel čudovito, blagodejen občutek, ki pa je kmalu zamrl, čim se je vrnil v njemu tako domačo samoto gozda; to pa največ radi tega, ker so ga ljudje v Pini, z malimi izjemami — četudi so

ga imeli radi in občudovali njegovo naravoznanstvo — smatrali kot navadno ničlo. Ker je ljubil pustinja in jo cenil višje od življenja v vasi in pastirovanja, ga niso hoteli priznati, kot sebi enakega. Nekateri so ga imeli za lenuha, drugi zopet za nespretnega človeka; tretjim pa se je zdel po svojem bistvu in navadah kot Indijanec, dočim je bil za mnoge sploh neke vrste težka uganka. Toda v njihovi pozornosti, ki so mu jo izkazovali, je bilo pa še nekaj drugega, kar ga je navdajalo s tihim zadovoljstvom. Dva možička iz te skupine sta ga prosila, da bi jima priskrbel divjega purana ali nekaj divjačine, tretji pa je hotel iti z njim na lov. Lem Harden je pritekkel iz trgovine in zaklinjal Daleja, da bi mu naj privedel nazaj njegova konja, ki so mu ga bili ukradli. Lemov brat bi bil rad izsledil kakšno podivjano kobilico in si jo privedel domov. Jesse Lyons pa si je želel, da bi mu vjezdil žrebe, in sicer zlepa, ne s silo, kot so bili tega vajeni dečki v Pini. Vsi so oblegali Daleja s svojimi ozkosrčnimi potrebami in željami, in niso niti opazili, kako so mu morali vsi ti njihovi predloži oditi. V tem trenutku sta prišli mimo, čisto slučajno, dve ženi. Čiju obazke, ki sta jih napravili v trgovini, so govorile močno v prilog Daleju.

»Ali ni to Milt Dale!«, je vzkliknila starejša. »Kakšna sreča! Moja krava je bolna, možje pa se niti najmanj ne razumejo na lečenje. Enkrat bom pač prosila Milta, da jo pride pogledat!«

Nihče ne razume te stvari tako kot Milt!«, je odvrnila druga v prisrčnem tonu.

»Dober dan — hola, Milt Dale!«, je vzkliknila

orva. »Kadar boste opravili s temi pohajači, pridite k nam.«

Dale ni nikdar odklonil usluge, ako ga je nekdo prosil za njo, to pa je bilo tudi vzrok, zakaj so se njegovi redki obiski v Pini tako zelo zavlekli, bolj kot pa mu je bilo všeč.

Nenadoma je prišel Beasley po cesti navzdol, in ko je hotel vstopiti v trgovino, je opazil Daleja.

»Hola, Milt!«, je vzkliknil prijazno in prozeč mu roko pristopil k njemu. Pozdrav je bil odkritosrčen, toda nažel pogled, s katerim je ošinil Daleja, ni izražal čistega veselja. Po dnevu je izgledal Beasley velik, surov in ponosen mož, z močnimi potezami. Njegov izzivalni nastop je dal slutiti, da je bil lahko dober prijatelj, pa tudi hud sovražnik.

Dale mu je segel v roko.

»Kako kaj, Beasley?«

»Ne morem se ravno pritožiti, Milt, četudi imam več dela, kot pa bi ga zmožel. Recite mi, ali bi hoteli vstopiti pri meni v službo, kot nadzornik nad mojimi pastirji?«

»Mislim, da ne«, je odvrnil Dale. »Na vsak način, lepa hvala.«

»Kaj pa kaj v gozdovih, tam zgoraj?«

Divjih puranov in jelenov je na pretek. Tudi veliko medvedov. Indijanci so se to jesen že zelo zgodaj odpravili proti jugu. Toda, kolikor lahko presodim, mislim, da bo zima nastopila pozno in da bo mila.«

(Dalje prihodnjic.)

Dama in po svetu

Ob priliki tretje obletnice smrti Svetozarja Pribičevića je samostojna demokratska stranka v vseh krajih, kjer obstajajo njene organizacije, priredila minulo nedeljo večje proslave. Kakor znano, počiva truplo pokojnega Pribičevića v Pragi, kjer je umrl v pregnanstvu. Pribičevićovo truplo nameravajo prepeljati v Jugoslavijo.

Samo še kot tednik bo izhajalo glavno glasilo JRZ »Samouprava«. V času, ko se pripravljamo na najvažnejše politične spremembe v državi in so na dnevnem redu volitve itd., je sklep glavnega odbora tako velike stranke kot je JRZ, da napravi iz svojega glasila tednik, skoroda nerazumljiv.

Kaj pa delavske telovadne organizacije? Kakor znano, so bile po proglašeni diktature razpuščene tudi Delavske telovadne organizacije »Svobode«. Proti temu razpustu je bil vložen ugovor, ker v razpustitveni uredbi ta telovadna organizacija sploh ni bila imenovana, ampak jo je razpustil tedniji ljubljanski Veliki župan na svojo roko. Pritožba ni bila nikoli rešena in razen tega je bila razpuščena potem tudi matica teh telovadnih društev, delavska kulturna organizacija »Svoboda«. Do leta 1935 je bila edina telovadna organizacija pri nas. »Sokol Kraljevine Jugoslavije«. Potem so v Sloveniji začeli ustanavljati Zvezo fantovskih odsekov, ki se je kmalu nato razvila v izrazito telovadno organizacijo. Sedaj so tudi na Hrvaškem ustanovili »Hrvaškega Junaka«, tako, da zakon, ki dovoljuje gojenje telovadbe samo »Sokolu«, sicer še velja, vendar pa se ne izvaja več tako striktno. Z ozirom na to bodo mogoče tudi delavske telovadke stopili na plan.

Špekulacije s pšenico. »Prizad« je začelo ustaviti nakupovanje pšenice, kar je napotilo kinete, da ponujajo pšenico v nakup privatnim trgovcem. Dočim znaša nakupna cena, ki jo nudi »Prizad« din 165 za 100 kg, jo kupujejo privatni trgovci po din 90 do din 100. Najbrž bodo privatni trgovci potem poskušali prodati pšenico »Prizadu«, seveda po uradno fiksirani ceni in bodo ogromno zaslužili. — Tudi to je vojno dobičkarstvo, proti kateremu bi kazalo nastopiti z vso odločnostjo.

Občinske volitve v Zagrebu. Zagrebški listi napovedujejo občinske volitve v Zagrebu konec oktobra ali najkasneje novembra meseca. Sedanji župan dr. Pečić bo v kratkem razrešen. Vojni dogodki, ki se vrše zunaj Jugoslavije, ne morejo biti razlog, da bi se občinske volitve dalje odgajale. Velja tudi za mesta v Sloveniji.

Preiskava proti poveljniku policijske straže v Zagrebu. »Hrvaški dnevnik« poroča, da je poveljnik policijske straže v Zagrebu, Boško Pavlovič, odšel na bolovanje in da se ne bo nikoli več vrnil na svoj položaj. Proti njemu je uvedena preiskava.

Dubrovniki Jugoras je likvidiral. Jugoras v Dubrovniku je imel izredni občni zbor. — Predsednik dr. Stjepan Jerković, zdravnik OUZD, je predlagal, da naj se Jugoras razpusti in članstvo vstopi v Hrs, denar pa izroči mestni občini za siromake. Predsednikov predlog je bil sprejet. Dr. Jerković je sicer politični popotnik. Prvotno je bil predsednik Hodžerove stranke, pozneje je vstopil v JRZ in ustanovil Jugoras. In kdo ve, kdaj zopet preseda?

Šef nemške policije je odredil združitev policije z oddelki SS.

Naredba o ustanovitvi direktije za proučevanje in organizacijo kmetijstva v prehranjevalne namene. Kmetijski minister dr. Čubrlovič je po sklepu ministrskega sveta izdal naredbo glede proučevanja in organizacije kmetijstva zaradi boljše prehrane. Ustanovi se direktija s petimi oddelki, in sicer za statistiko, za ljudsko in živalsko prehrano, za kmetiško industrijo, za delovno silo in za prehrano. Korupcije in privatniki morajo dajati direktiji podatke, da se v potrebi lahko prehranjuje vojska in prebivalstvo. Minister organizira v ministrstvu poseben urad s sosvetom.

Holandski tisk o vojni. Po poročilu »Aval« je holandski list »De Telegraph« objavil članek, v katerem pravi, z ozirom na mnenje nekaterih, da je pogrešno, ker Anglija in Francija ne napadeta dovolj silno Nemčije na Siegfriedovi liniji, da bi s tem razbremenili Poljsko, da to stališče ni pravilno. Vojna se ne da dobiti z nepotrebnimi človeškimi žrtvami, ki bi se jih brezsmiselno gnalo pred betonsko zidovje, temveč z dobro premišljenimi operacijami. Vojno se ne da dobiti z mrtvci, temveč z živimi vojniki. — List napoveduje dolgotrajno vojno.

Romunski vojaški obvezniki, ki so se nahajali v Italiji, so dobili poziv, naj se takoj vrnejo v domovino.

Ta teden povišana poštnina. Do 24. t. m. traja teden Rdečega križa. V tem tednu je lepiti na pisma in dopisnice znamke v korist Rdečega križa, vsled česar se poštnina poviša za 50 para.

Vzгляд nevtalne Švice. Švica je, kakor znano, proglasila nevtalnost v vojni, ki je zajela že velik del evropskega kontinenta. Ta nevtalnost pa ne ovira švicarskega časopisa, da ne bi z vso odkritostjo obravnavalo vprašanja krivde in krivcev, ki so pahili več narodov v krvavi ples, ostale pa v strašno negotovost, ker ne vedo ne ure ne dneva, kdaj bi utegnili tudi nje zgrabiti nemila usoda. Švica smatra, da mora njeno časopisje pisati svobodno o vseh vprašanjih zunanje politike, ker bi se z omejevanjem te svobode kaj lahko zgodilo, da bi zunanja propaganda, zlasti potom radia, ustvarila med prebivalstvom enostranske, do cela napačne domneve. Na ta način bi se lahko pripetilo, da bi Švicarji ne videli od kod jim preti resnična nevarnost, ali pa bi jih zaslepljenost zavedla tako daleč, da bi se bali — svojih prijateljev, namesto svojih sovražnikov. Švicarsko časopisje ima neomejeno pravico poročanja in kritike ter izražanja svojega mišljenja, t. j. ne samo, da lahko prinaša vse inozemske vesti, celo take, ki so morda naperjene proti kakšnemu tujemu državnemu poglavarju, ampak tudi lastne misli o vojnih dogodkih in nadaljnjem razpletu za Evropo usodnih vprašanj iz preteklosti in sedanjosti. Kajti nevtalnost ne pomeni, da bi moralo švicarsko časopisje nositi nagobčnik in molčati iz strahu pred močnim sosedom, ki bi itak ne respektiral njene nevtalnosti in suženjske uslužnosti, ako bi to niemu godilo. Edina omejitev, ki jo pa nepodkupljen tisk vrši itak sam, in ne šele na posebno priporočilo je, da brani načelo nevtalnosti v vojni. Švicarski vzgled je poučen.

Za nafto gre. Nemčija potrebuje v vojni 20 milijonov ton nafte na leto. Sama jo pridobi 0.62 milijonov ton, iz premoga jo destilira 1 milijon ton. Naftini vrelci na Poljskem bi ji dali največ 0.5 milijonov ton, romunski vrelci pa morejo dati sploh samo 7 milijonov ton nafte, ki pa seveda gre tudi v druge države. Nafta preko morja ne pride več v Nemčijo. V Rusiji je pa treba nafto plačati z zlatom.

Prizade za blokado v Nemčiji. Nemške oblasti tudi potom radia pripravljajo prebivalstvo na težke posledice blokade, ki jo izvajata Anglija in Francija na morju.

Nemške izgube v poljski vojni. Kakor poroča Reuter, je poljsko poslanstvo v Haagu objavilo, da je v teku sedanjih bojev na Poljskem Nemčija izgubila okoli 100.000 vojakov, bilo mrtvih, bilo ranjenih.

Prve pokojnine iz naslova zavarovanja delavcev za slučaj smrti

Z uredbi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje št. 21.031 z dne 17. marca 1937 je bilo določeno, da se mora zavarovanje za onemoglost, starost in smrt uveljaviti s 1. septembrom 1937.

Od dne 1. septembra 1937 je Okrožni urad za zavarovanje delavcev začel predpisovati prispevke za onemoglost, starost in smrt in od tega dne so začele teči tudi pravice zavarovancem in njihovim svojcem po določilih zakona o zavarovanju delavcev in uredbi o tem zavarovanju.

Dve leti je torej preteklo, ko se zavarovanje za onemoglost, starost in smrt že izvaja.

Od tedaj so zavarovanci, ki so bili ves čas nepretrgoma zavarovani, pridobili zase in za svojo družino že sledeče pravice:

Dne 17. avgusta 1938 je preteklo 50 tednov zavarovanja in od tega dne se že vračunava čas vojne službe in bolezni v prispevne tedne in sicer z onim mezdnim razredom, v katerega je bil zavarovaneec vrščen pred nastopom vojaške službe in pred obolenostjo in sicer največ na osnovi 1/3 največje zavarovane mezd.

Dne 2. avgusta 1939 je preteklo 100 tednov in od tega dne lahko oni zavarovanci pristojevo nadaljujejo zavarovanje, za katere je iz kakršnihkoli razlogov prenehala zavarovalna obveznost.

Z 2. avgustom 1939 so pridobljene pravice za rente in podpore za primer smrti, če nimajo pravice iz nezgodnega zavarovanja in sicer:

1. Do pogrebne, če nimajo do nje pravice iz bolezenskega zavarovanja. Pogrebna znaša za zavarovanca 30 kratno zadnje zavarovalno mezdo. Za onega, ki dobiva nezgodno rento, pa bi smrt ne bila posledica nezgode, pa znaša pogrebna 30 odstotkov njegove rente.

Iz naših krajev

LJUBLJANA

Samostojna obrtna zbornica bo vendarle ustanovljena. Prvo načelstvo ne bo izvoljeno, ampak ga bo imenovalo ministrstvo. Za predsednika se vrši boj med uradnim kandidatom g. Kavko in obrtniškim organizatorjem bivše SLS g. Ogrinom. Obrtniki bodo prav storili, če ne bodo poslušali želj gospodarskih ekspertov in g. Čecha in Avseneka, ki sploh

obrnika nista. Zahtevajo naj za predsednika zbornice kakega obrtnika, ki se bo resnično brigal za koristi obrtnikov.

Prememba posesti. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani je kupila znano Činkoletovo hišo (gostilno) za din 1.600.000 in je s tem znatno razširila svojo posest. Činkole je pa kupil prejšnjo Strajzlovo hišo z gostilno na Poljanah.

MARIBOR

Dobro obiskano zborovanje mariborskih delavcev in nameščencev

se je vršilo včeraj v vseh prostorih Delavske zbornice. Zborovanje bi se moralo vršiti v verandi »Sokolskega doma«. Iz tehničnih razlogov (veranda je bila zasedena) so pa morali reditelji zborovalce dirigirati v prostore Delavske zbornice, ki so bili seveda nabito polni. Zborovanje je otvoril podpredsednik K. M. O. s. Zidanšek, ki je uvodoma pozdravil navzoče ter podal besedo prvemu poročevalcu s. Vidoviču. S. Vidovič je v svojih kratkih in nazornih izvajanjih orisal današnji gospodarski, socialno-politični in kulturni položaj delavcev in nameščencev, pokazal na vse nedostatke v naši socialni zakonodaji, nadalje bičal razmere v

delavskih samoupravnih ustanovah, v katere je treba takoj razpisati volitve ter jih nato izročiti pravi gospodarjem, to je delavcem in nameščencev.

Drugi poročevalec je bil s. Hrovat, ki je poučno govoril o pomenu in potrebi našega strokovnega pokreta. Pokazal je na njega dosedanj razvojni razvoj ter na pota in cilje, ki so pred nami. Izvajanja obeh govornikov so navzoči zborovalci sprejeli na znanje z velikim razumevanjem in navdušenjem.

S pozivom k solidarnosti in skupnemu delu za dobrobit delavstva je s. Zidanšek zaključil to strokovno zborovanje.

Električni tok ubil monterja Z roko zgrabil žico, ki je bila pod napestjo 10.000 voltov.

Elektromonter mestnega električnega podjetja, Slavko Lipnik, je pri čiščenju transformatorja zgrabil po naključju za neko žico, ki je bila pod napestjo 10.000 voltov električnega toka. Nesrečni monter se je zgrudil na mestu. Prihjetli zdravniki so se trudili, da bi ga obudili k življenju, pa zaman.

Ponesrečen monter, ki je postal žrtev težkega poklica, bo pokopan v torek ob 5. uri na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Bencina zopet dovolj. Nekaj dni je izgledalo, da bo zmanjkalo bencinskih zalog v Mariboru. Konec preteklega tedna pa je prišlo v Maribor zopet dovolj bencina in so vse črpalke bogato zalozene.

Kmetje koljejo živino. Vsled suše tudi v Slovenskih gorah ni bilo skoro nobene otave in tako ljudem primanjkuje krme za živino. Cene živini so zato na trgu padle, pa si kmetije pomagajo na ta način, da sami doma koljejo živino in razprodajajo meso domačinom, večinoma po 6 din kg, medtem ko dobe na seimu za živino kvečjemu po 3 do 3.50 din za kg. Posledica bo, da bo pomladi živine primanjkovalo in si je kmetije tedaj za višje cene ne bodo mogli kupiti.

Odhodnica socialno čutečega mojstra. V tovarni Hutter in drug je bil te dni ob izbruhu vojne vpoklican dolgoletni obratovodja, gosp. Elsner v vojaško službo, ker je doma iz suedskega ozemlja bivše ČSR. G. Elsner je bil od ustanovitve Hutterjeve tovarne obratovodja in se je kljub pripadnosti k nemškemu narodu izvrstno razumel z našim delavstvom,

kateremu je bil vsikdar naklonjen in razumejoč šef. Predno je zapustil tovarno, so delavci ustavili stroje in se nenadno zbrali okrog svojega ljubljene obratovodje, neka starejša delavka pa se mu je zahvalila za vse dobro, kar je storil tekom dolgih let službe vsemu delavstvu. Odhajajoči obratovodja, g. Elsner je bil nad tem nenavadno ginjen. Hotel je delavki odgovoriti, pa so ga namesto besed obile solze. Dogodek je najlepši dokaz, da zna tudi delavstvo ceniti in spoštovati četudi strogega, a pravičnega in socialno čutečega mojstra.

Bolezen na sodišču. Znani zgodovinar in vsikdar dobrodošli predavatelj pri delavskih prosvetnih društvih, sodnik okrožnega sodišča, g. dr. Vladimir Travner, je težko obolel in se nahaja že dalj časa v bolnici, od koder odide v kratkem na Golnik. Priljubljenemu pisatelju želimo čimprejšnjega okrevanja. — Kakor doznavamo, se je stanje obolelega državnega tožitelja, g. dr. Ivana Hoinjka že znatno zboljšalo in je na potu okrevanja.

Mariborčan obiskal Chicago. Socialistični dnevnik »Prosveta« v Chicagu z dne 25. avgusta, ki je pravkar prispel v Maribor, poroča, da je dne 23. avgusta obiskal »Prosveto« g. Mihael Meznarič, železniški uradnik iz Maribora, ki je tamkaj obiskal svojo mater, brata in sestre v Chicagu okoli in jih že 30 let ni videl. Meznarič se je pri tem postavil, ker navadno prihaja v stare kraje »stric iz Amerike«, zdaj pa je enkrat prišel »stric iz Slovenije« v Ameriko. Bival je tam že tri mesece ter je nameraval obiskati svetovno razstavo v New Yorku. Če se ta »stric iz Maribora« še ni vrnil, mu bo menda sedaj bolj trda predla preko morja.

LAŠKO

Kako se godi starim in onemoglim občanom. V Laškem pod »Starim gradom« biva ostarel in težko bolan občan Droško Jernej, ki nima nikakih dohodkov in nobene podpore, da bi se lahko preživljal in zdravil. Ima sicer skromno kočjo in nekaj zemlje okrog nje, toda s tem se nikakor ne more preživljati. Dokler je bil zdrav, je bil v občinski službi za cestnega pometarja ter bil tudi pri bolniški blagajni, da se je lahko zdravil. Sedaj leži že več mesecev težko bolan in mu občina do danes še ni dala niti dinarja podpore. Pri volitvah je bilo pa vse jako socialno čuteče, vsakemu siromaku so obljubljali zaščito.

Se o cenah mesa v Laškem. V časopisju čitamo večkrat o cenah mesa po drugih mestih in okrajih. V Ptujju prodajajo mesarji govedino po din 8 kg, telečja prsa po din 8, ledvino in končno pečenko po din 10 itd. Slične cene imajo tudi v Mariboru, Zagrebu, Kranju ni drugod. Po nekaterih srezih so določila uradne cene pristojna sreska načelstva, n. pr. v Krškem. Isto želimo tudi prebivalci naše občine, da tudi sresko načelstvo v Laškem izda naredbo o enakih mesnih cenah. V dokaz upravičene želje navajamo nastopen primer iz našega mesta. Gostilničarka ga. R. hodi po meso stalno v Celje radi nižjih cen in ji pride kljub voznini v Celje meso še za din 20 ceneje, kot pa, ako bi ga kupila v Laškem. V znak protesta proti visokim cenam v Laškem kupuje meso pri celjskih mesarjih. Naši mesarji, izmed katerih je eden že milijonar brez otrok, pa prodajajo govedino še vedno po 12 din kg, čeprav so v našem mestu večinoma sami skromni državni nameščenci, rudarji, tekstilci in obrtniki.

Argentinijska bo Angliji in Franciji dobavljala živila. Argentinijska se je obvezala, da bo dobavljala Angliji 170.000 ton, Franciji pa 30.000 ton mesa na leto.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

Zadnje vesti

Poljska vlada v Bukarešti

V Bukarešto je prispela poljska vlada s Sladkovskim na čelu, z njo pa tudi predsednik republike Moscicki.

Del poljskega generalnega štaba in maršal Rydz-Smigly je prispel v Černovice na Rumunsko.

Poljski poslanik bo odpotoval iz Moskve.

Premog iz Bolgarije je pričela dobavljati naša država.

Napredovanje ruskih čet

Ruske čete so napredovale v obmejnem pasu okrog 20 do 40 km na poljsko ozemlje.

Stališče Anglije in Francije

bo objavljeno, čim bosta obe vladi ugotovili nadaljne namene Sovjetske Rusije.

Težka avtomobilska nesreča se je zgodila pri Bohinjski Bistrici. Taksi se je zvrnil na mostu v Savo. Prizadeta je družina Ravnikova z Jesenic, ker je utonila mati in dva otroka.

V Hrvatski bo demokratična uprava

»Hrvatski dnevnik« od petka izvaja v političnem uvodniku:

»Sporazum ne predvideva samo prenosa izvršne oblasti, ampak tudi uvedbo parlamentarnega življenja v Hrvatski, torej volitve za hrvatski Sabor in njegovo zakonodajno delovanje. — Osnova volilnega zakona za hrvatski sabor je že izdelana. Ta osnova je popolnoma demokratična in je obenem

znak, da se bo v Hrvatski upravljalo na demokratični način. To pa bo obenem merilo, na katero pot mora kreniti vsa državna politika. Ne samo prebivalci banovine Hrvatske, marveč vsi državljani pričakujejo rezultate novega političnega kurza.«

Tudi slovensko socialistično delavstvo!

Premirje na meji Mandžukua

Sovjetska Rusija in Japonska, ki je zaščitnica Mandžukua, sta le pobotani.

Na meji Zunanje Mongolije, ki je pod zaščito Sovjetske Rusije in državo Mandžukuo, so bili že nekaj let spori na dnevnem redu. Ti spori so se stopnjevali do krvavih bitk, ki so se zadnji čas vodile pretežno na ozemlju Mandžukua.

Sedaj je prišlo do sklenitve premirja na tem ozemlju, ki sta ga dogovorili

sovjetska in japonska vlada. Do dokončne določitve meje ostanejo čete obeh držav v položajih, ki so jih zavzele doslej.

Ruski listi so zadovoljni s sklenjenim premirjem, pravijo pa, da je še več spornih vprašanj med Japonsko in Sovjetsko Rusijo, ki jih bo treba urediti, predno bo napetost, ki je vladala med obema državama, ponehala.

Nenapadalni pakt Rusije z Japonsko?

Nemški listi so mnenja, da bo v kratkem prišlo do sklenitve nenapadnega pakta med Sovjetsko Rusijo in Japonsko.

Sklenitev tega pakta bi imela za posledico nevmešavanje Sovjetske Rusije na Kitajskem in prepustitev proste

roke Japoncem v vojni proti Kitajcem.

Tisk nekaterih inozemskih držav trdi, da se kljub pripravljenosti Moskve, da se sporazume z Japonci, japonska vlada nagiba k sporazumu z Anglijo in Francijo, ker si od te strani obeta še mnogo več.

Rusko-turški pakt

glede Črnega morja in Dardanel.

Po italijanskih vesteh se pripravljata sklenitev novega rusko-turškega pakta, ki naj zajamči nedotakljivost Dardanel in Črnega morja.

Vojna na morju

Angleška poročila povdarjajo, da je bilo zadnje dni uničenih več nemških podmornic. Reuter poroča, da so nemške podmornice potopile doslej 30 ladij s 190.000 tonami in sestrelili dve vojni letali z ladje »Royal«.

Bolgarija za mir in nevtralnost. Bolgarska vlada je objavila, da bo Bolgarija z ozirom na mednarodni položaj nadaljevala politiko miru in ostala nevtralna.

20.000 vojakov bo zaenkrat poslala avstralska vlada na evropska bojišča. Vpisovanje dobrovoljcev se je pričelo in so baje uradi nabito polni. Ta takozvani ekspedicijski zbor bo sestavljen v teku enega tedna in takoj odpotovan v Evropo.

Za novega ruskega poslanika v Tokiu je bil imenovan dosedanji odpravnik poslov Smetanin.

Premirje med Židi in Arabci. Z ozirom na izbruh vojne med Nemčijo in Poljsko ter Anglijo in Francijo, so Arabci v Palestini ustavili vse teroristične akcije proti Židom, ki so prav tako z veseljem sprejeli premirje za čas vojne dobe. Palestina bo zvesto podpirala Anglijo v tej vojni.

360 milijonov sadik tobaka hočejo saditi v Hercegovini in Dalmaciji, namesto sedanjih 170 milijonov. Razen tega hočejo, da se ta tobak plača po din 10 do 60 za kg. Doslej se je tri četrtine tobaknega pridelka v Hercegovini in Dalmaciji plačalo po din 2.50 do največ din 10 za kg.

»Sokol« ob dvorano v Sisku. Mestno poglavstvo v Sisku je zahtevalo od »Sokola«, da v 48 urah izprazni dvorano, ki je bila nekoč last »Hrvatskega Sokola«. V dvorani se bodo naselili »Hrvatski Junaki«.

Kakšno škodo delajo poplave? Reka Morava (v Srbiji) s pritoki poplavi vsako leto preko 22.000 hektarjev plodne zemlje. Škoda, ki jo povzroči ta poplava znaša preko 24 milijonov dinarjev.

V zasadenem poljskem ozemlju je nemška vlada odredila, da bo do nadaljnjega ostal v prometu kot plačilno sredstvo poleg marke poljski zlot, vreden 10 pfenigov.

Da se prepreči izigravanje. Nemške oblasti so sklenile zmanjšati dobavo življenjskih potrebščin za restavracije in hotele za 25 do 30 odstotkov, da se v bodoče prepreči, da bi restavracije in hoteli oddajali hrano domačinom, ki so si na ta način prihranili življenjske potrebščine, katere so prejeli na nakaznice v trgovinah.

Katiček sodružic

Šola, otrok, starši.

V septembru smo, v mesecu, ko poseže v družine šolsko življenje in priklene nase naše najmlajše. Hudo je otroku, ko vstopi v šolo, ko se ga oklene prva življenjska dolžnost. — Prej je bil ves svet njegov, prej ni bilo določnega merila za čas, sedaj pa poseže v lepe dni kar naenkrat rezki glas šolskega zvonca, ki usmerja odslej neumljeno vse otrokove korake. Hudo je pa tudi staršem, saj dandanes je tako, da so starši učencev obenem tudi sami učenci, dandanes je šola takšna, da je sloni polovica na ramenih staršev. Prej se je večina staršev kaj malo brigala za šolo, z njo so otroci sami opravili, kakor so pač vedeli in znali. Sedaj se je pa ustroj šole že popolnoma spremenil na škodo staršev. Šola zahteva dandanes toliko od otrok, da opravijo v šoli komaj za silo razlago in izpraševanje, pa še tu sloni glavna teža pouka doma. Za spoznavanje otroške duše, za vzgajanje, za ljubezen in mir ne preostane časa v šoli, zlasti ne v hladnem, brezdušnem ozračju srednje šole. — Krivda na tem ne nosijo samo učitelji in profesorji, dasi jim jo starši najraje pripisejo. — Res je, da so šolniki tudi samo ljudje, da je med njimi žal premnogo krivih učencev, ki mučijo otroke s svojim neznanjem in nerodnim podajanjem snovi in ki tudi v nobenem drugem oziru ne spadajo na lepi vrt otroških duš. A to so k sreči le posamezniki, izjeme, ki so vedno bile in vedno bodo. Krivda, da smo s šolo tako do dna nezadovoljni, leži vse kje drugje.

Dokler je stvar taka, je naloga staršev, izpopolnjevati šolo.

Pravda je, da morajo starši uživati v otroku, odvrčati morajo napačno mnenje, da je šola otroku zabava in lepa pravljica, spoznati morajo končno, da je šola za otroka hudo resna zadeva, pri kateri rabi pomoči in opore. Glavno in najvažnejše, kar lahko starši nudijo svojim deci, je mir in ljubezen doma, kajti le deca, ki ni doma v vednem razburjenju, izpostavljena neprestanemu beganju in zbadanju, bo prinesla v šolo dovolj trdne živce, ki jih tam tolikani rabi. — In če se mladina vrne iz šole domov vsa nemirna in razsula, je spet naloga staršev, sprejeti otroke z dobroto in mirom, nuditi jim varno zavetje, kjer bodo zacelile vse šolske rane. Zlasti morajo stati starši ob otroku z vso podporo takrat, če se jim bo zdelo, da se otrok le ne more pravično povzpeti, čeprav se potruji in uči, čeprav vse žrtvuje šolski dolžnosti. Otroku, ki ga usoda že v šoli ne pelje po uglajenih potih, je tembolj potrebna razumevalna ljubezen in podpora staršev.

Češpljeva pogača.

Letos, ko je toliko češpelj, ne pozabimo, da jih lahko s pridom uporabimo pri kuhanju. — Češpljeve emske itak povšod poznajo in cenijo, tudi češpljev zvitek (štrudel) ni neznan. Ob priliki pa napravimo s češpljami še kaj drugega, morda češpljevo juho, češpljevo kašo, češpljev riž itd. V nedeljo pa napravimo družini za približek češpljevo pogačo: Mešaj 10 dgk surovega masla, 10 dgk sladkorja in tri rumenjake tako dolgo, da se speni, nato dodaj 40 dgk ostre moke in malo soli. S potrebnim mlekom ali vodo vtepi vse skupaj v testo, ki mora biti tako gosto kakor za praženec (šmaren). Ko je testo gladko, vmešaj 1/2 zavitka pecivnega praška in 3 beljake, ki si jih vtepla s 5 dgk sladkorja v trd sneg. (To dvoje primesaš tik preden daš v pecivo.) Testo vlij na namazan pekač, povrhu naloži polovice češpelj drugo poleg druge in speci v vroči pečici.

Gobe za zimo.

Najcenejše in najbolj znano sredstvo za ohranjanje gob je sušenje, ki je itak znano vsaki gospodinjici. Za sušenje so najprimernejši jurčki, dobre so pa tudi druge boljše gobe, ki pa morajo biti trde in ne smejo biti stare ali črvice. Gobe samo osnažimo in jih nič ne operemo, nato jih pa razrežemo. Rezine položimo na desko in jih sušimo na soncu, ne pa v pečici. Kdor nima prostora, si lahko pomaga tako, da naniza rezine na nitko in obesi na sončno okno. Ko so gobe suhe, jih hranimo na zelo suhem, temnem prostoru. Splošno znano je tudi vlaganje gob v kisu. Za to so najboljši

Za začetek šole

Potrebno obleko, obutev, perilo, nahrbtnike, aktovke, telovadne potrebščine itd. nudi najugodnejše

Jakob Lah, Maribor
Glavni trg šte. 2

Splošno konzumno društvo POSAVJE

v ZAGORJU ob Savi r. z. z. o. z.

Prodaja svojim članom v prodajalnah Zagorje in Loke vedno sveže in prvovrstno blago po najnižjih dnevnikih cenah. Član zadruga lahko postane vsak, ki plača Din 2.50 vpisnine in Din 50.— deleža — Pristopajte k zadrugi, ki bo postala tudi Vaša last in od katere imate le dobiček!

Delavski pravni svetovalec

Amnestija (Maribor)

Vprašanje: Ali in kako daleč sega splošna amnestija z dne 5. septembra t. l. na kazni, izrečene po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ki so bile izrečene že leta 1932. Kazen sem že prestal. Pred obsodbo po navedenem zakonu sem bil v državni službi pri železnici. Morem po gornji splošni amnestiji zopet prositi za državno službo?

Odgovor: Navedena amnestija z dne 5. sept. t. l. je splošna amnestija, t. j. velja za vse, ki so bili kaznovani po v amnestiji navedenih kazenskih določilih. Pod II. te amnestije velja splošna amnestija tudi za kaznjiva dejanja iz členov 3, 4, 5, 6, 18, 19 in 20 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Ta amnestija pa zadene le one, ki so storili navedeno kaznjivo dejanje do vstetega dne te amnestije. Bodisi da se je radi njih postopek že začel, ali da se še ni začel bodisi da je predmetna sodba že izrečena. Torej ta amnestija zadene le one, ki izrečene kazni po zakonu o zaščiti države še niso prestali.

Vsi oni, ki so pa bili po navedenih členih zakona o zaščiti države obsojeni in so že izrečeno kazni prestali, jim preostaja le možnost do rehabilitacije.

Za rehabilitacijo se smejo potegovati oni, katerim je bila kazni odpuščena ali zastarana ali pa da so jo že prestali. V to svrhu je treba na sodišču vložiti prošnjo. Prošiti smejo oni, pri katerih je že preteklo 5 let od prestane kazni, ki so bili šele prvič obsojeni in ki so se v tem času vedli dobro ter so eventualnim poškodbom po možnosti povrnili škodo, povzročeno s svojim delanjem.

Če dosežete rehabilitacijo, se s tem izbriše predmetna obsodba, povrnejo vse pravice ter imate pravico kot neoporečen državljan prositi za zopetni sprejem v državno službo.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrava osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za otro mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačilna ob doživljenju 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA